

Gang viste sig Trang til, hvilket jeg gentagende har udtalt Beklagelse over. Jeg har den Formening, at var man den Gang fra oven gaaet i Spidsen for at imødekomme den agrariske Bevægelse paa de Punkter, hvor den var berettiget, havde man ikke alene forhindret, at denne Bevægelse til Dels løb ud i det vilde, som det jo ikke kan nægtes, at den enkelte Henseender gjorde, om end den havde Ret i mangt og meget, men man havde tillige gjort et Skridt, som havde haft ganske overordentlig Betydning for det, som jeg kalder den konservative Politik her i Landet. Den ærede Kultusminister — jeg ønsker ikke at kalde ham frem til at tage Del i Debatten — udtalte den Anskuelse om vor Bondestand, at det var den mest konservative Stand her i Landet. Nu er det, jeg mener, at Ledelsen i de senere Aar har været af den Art, at er der nogen Samfundsklasse, man har drevet bort fra den konservative Politik, er det netop vor Bondestand. Jeg husker, at der, den Gang jeg havde Del i den politiske Ledelse for en Del Aar tilbage, fra en vis Side, blandt dem, hvortil jeg hørte, blev spurgt: Hvor have vi vor Bondestand? Hvor bliver den af? Det lykkedes da virkelig at føre Ledelsen paa den Maade, at Bondestanden i stigende Tal sluttede sig til den konservative Side, og jeg tror, at dette til Dels havde til Følge, at man baade kom til Forhandlingspolitikken og kom ud af de politiske Stridigheder ved det storpoltiske Forlig. Men hvor er nu denne Del af Bondestanden bleven af? Den har man med fuld Sikkerhed drevet bort fra den konservative Side igen, og ved den Politik, som man nu efter den ærede Finansministers Oplysning atter skal vende tilbage til, kommer den sandelig ikke tilbage, derom kan man være overbevist. Jeg holder mig i øvrigt, hvad dette angaar, til de Bemærkninger, der faldt fra det ærede Medlem for Odense Amts 1ste Valgkreds.

Det er blevet sagt over for dette ærede Medlem og mig, ogsaa af den ærede Finansminister, at vi have forandret vor Stilling fra tidligere over for visse Spørgsmaal, og det har man for saa vidt Ret i, i alt Fald over for mig. Paa det Omraade, jeg nu vil nævne, er det ikke sikkert, at

det ærede Medlem for Odense Amts 1ste Valgkreds og jeg ere saa ganske enige. Det er Spørgsmaalet om den Politik, der førtes i Samlingen umiddelbart forud for denne og tidligere, nemlig Spørgsmaalet om Sammenkoblingen af de fire Skattelove, som den Gang laa for. Jeg vedkender mig, at jeg har ment, at det vilde have været rigtigt at føre disse Love samlede igennem. Jeg mener, at de Fordele, der kunde skaffes den større, almindelige Befolkning; alt-saa ogsaa Landbostanden, ved en Toldlovs Gennemførelse, kunde have været betydelige og forsvarlige. Jeg tror imidlertid, at det hverken i Politik eller paa andre Omraader nytter at være i alle Henseender en standhaftig Tinsoldat, man maa tage Hensyn til, hvorledes Situationen udvikler sig. Jeg er enig i den Ytring, som Conseilspræsidenten brugte om Skattereformen, at den „absolut kræver en Afgørelse“. Jeg har derfor ment, at det ikke kunde nytte noget at blive staaende paa et Standpunkt, hvorfra det har vist sig umuligt at komme til et Resultat. Jeg er derfor gaaet med til den Forhandling, hvis Resultat her foreligger for os, i Skattekommissionens Forhandlinger i den forløbne Sommer. I øvrigt mener jeg, at de indirekte Skatter, der opkræves ved Toldloven og Brændevinsloven, høre sammen, og det Tidspunkt kan meget vel komme, da man bliver enig om at gennemføre disse to Spørgsmaal paa en saadan Maade, at de, for at bruge et Udtryk, der er brugt tidligere, hvile i sig selv, saa at den ene hjælper paa, at den anden bliver ført igennem. Men dette ligger ikke for i Øjeblikket, og jeg skal derfor heller ikke fordybe mig deri.

Samtidig med Spørgsmaalet om Toldloven er der et andet Spørgsmaal, der stadig kommer frem. Man kræver Garantier for, at vi ikke, naar vi nu gennemføre disse Skattelove, skulle faa en for Byerne truenede Toldlov o. s. v. Saadanne Garantier kunne selvfølgelig ikke gives, thi om vi end forenede os i et betydeligt Flertal i denne Sal for at give Garantier for, at vi ikke ville stemme for nogen saadan Toldlov, udelukkes det ikke, at Vælgerne den 5te April kunne vælge et andet Flertal i dette Ting, der vil noget andet paa dette Omraade. Den eneste Garanti, der kan gives, er den